

Magyar Biokultúra Szövetség

A magyar biogazdálkodók, környezetkímélők és egészségvédők szövetsége

Hungarian Biokultura Federation

HUNGARY – 1132 Budapest, Visegrádi u. 53. III/1., Tel. (+36-1) 214-7005

E-mail: biokultura@biokultura.org; Internet: www.biokultura.org

Papp Zsolt György

Agrárminisztérium

Vidékfejlesztésért felelős Helyettes Államtitkárság

gyorgy.zsolt.papp@am.gov.hu

Tárgy: Javaslat a *Kertészet – ültetvénytelepítés és gyógynövénytermesztés támogatása* című felhívás módosítására

Tisztelt Államtitkár Úr!

Tekintettel arra, hogy a *Kertészet – ültetvénytelepítés és gyógynövénytermesztés támogatására megjelent* felhívásban a támogatás feltételeként meghatározott minimális tőszámra vonatkozó előírások esetenként az ökológiai gazdálkodók számára túlságosan magasnak bizonyulnak, az alábbi módosító javaslatot tesszük.

A Kertészet – ültetvénytelepítés és gyógynövénytermesztés támogatása (VP2-4.1.3.2-4.1.3.3.-5.1.1-21) felhívás módosítására vonatkozó javaslatok

Az ültetvényes partnereink gyakorlati tapasztalataira alapozva a pályázati felhívás 1. számú melléklet I. Támogatásban részesülő gyümölcsfajokból létrehozott ültetvények követelményrendszere című táblázatában előírt minimális tőszámokat az alábbiak szerint lenne szükséges csökkenteni, annak érdekében, hogy az ökológiai gazdálkodók számára is teljesíthetőek legyenek a támogatási feltételek:

Gyümölcsfajok vonatkozásában elvárt műszaki tartalom meghatározása (kötelezően kiépítendő víztakarékos öntözőrendszer mellett)		
A.	B.	C.
Csoport	Faj	Javaslat az előírt minimális tőszámra (db/ha)
1. Almatermésűek	Alma	400-
		800-
	Körte	egyetértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal
		egyetértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal
Birs	egyetértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal	
2. Csonthéjasok	Meggy	400-
	Szilva	egyetértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal

			egyértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal
		Cseresznye	egyértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal
		Kajszi	egyértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal
		Őszibarack, Nektarin	400-
3.	Héjasok	Dió	100-150
		Mogyoró	egyértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal
		Szelídgesztenye	100-150
		Mandula	egyértünk a kiírásban szereplő tőszámokkal
4.	Bogyósok	Köszméte	nincs módosító javaslatunk
		Málna	nincs módosító javaslatunk
		Áfonya	nincs módosító javaslatunk
		Szeder	nincs módosító javaslatunk
		Piros ribiszke	nincs módosító javaslatunk
		Homoktövis	nincs módosító javaslatunk
		Szamóca	nincs módosító javaslatunk
			nincs módosító javaslatunk
		Fekete berkenye	nincs módosító javaslatunk
		Mézbogyó	nincs módosító javaslatunk
5.	Egyéb	Csemegeszlő	nincs módosító javaslatunk
		Spárga	nincs módosító javaslatunk
		Kivi	nincs módosító javaslatunk

Az **ültetvények minimális tőszáma** függ az alanyhasználatától és a fajták növekedési erélyétől is. A jelenleg előírtnál ökológiai gazdálkodásnál esetenként alacsonyabb tőszámokkal biztosítható a megfelelő koronaforma, a szükséges tápanyagigény, a műtrágya nélküli és mechanikai sorművelés. A továbbiakban a tőszámcsökkentésre tett javaslatokat néhány faj esetében részletesebb szakmai indokkal is alátámasztjuk.

A fajtamegőrzés és diverzifikáció fenntartása, illetve a réspiaci lehetőségek kihasználása érdekében szükséges egy kevésbé intenzív ültetvény („szórvány gyümölcsös”) telepíthetőségének biztosítása is a klasszikus magyar tájfajtákkal. Mivel azok csak saját, vagy vad alanyra telepíthetőek **alma** őshonos fajták esetében 400 db/ha sűrűség lenne megfelelő. Az intenzívebb termelésre alkalmas rezisztens almafajták esetében pedig az MM106 alany méretéhez igazodó 5*2,5, vagy sűrűbb térállás 800 db/ha sűrűség lenne minimálisan előírható.

A rázómeggy térállás igényére tekintettel a **meggy** esetében is csökkenteni szükséges az 5*3 m térállással biztosítható jelenleg előírt minimális tőszámot. A rázómeggy esetében legfeljebb az 5,5*3,5 térállás alakítható ki, de már ekkor is síkfalmetsző kell, amely egyéb növényvédelmi problémákat idézhet elő. Ezért a 400 db/ha lenne megfelelő az alsó határnak.

Azokat a hagyományos **dió**fajtákat, amelyek csak csúcsrügyön teremnek és nem igazán tűrik a metszést, 10*10 térállással ajánlott telepíteni, ami 100 tő/ha minimális tőszámot eredményez. A 8*6 térállással elérhető 200 tő/ha tőszám az oldalrügyön termő fajták telepítését teszi lehetővé, amelyeken sűrű váza vagy központi orsó koronaforma alakítható ki. Ebben az esetben

már síkfalmetszést és kézi metszést javasolnak. Fontos figyelemmel lenni arra is, hogy 8*8 vagy 8*7 térállásnál sűrűbb ültetvény termőképességének időtartama jelentősen lecsökken. Ezért diónál és szelídgesztenyénél legfeljebb 100-150 tó/ha-os előírás javasolt.

Az egyes növényfajokhoz kapcsolódóan javasoljuk a „**javasolt bio fajtajegyzék**” létrehozását. (Az őshonos almafajták jegyzékében szerepelhetne pl.: Batul, Egri Piros, Húsvéti rozmaring, Naményi piros, Sikulai, Téli arany parmen. Az intenzívebb termesztéshez javasolt fajtajegyzékbe kerülhetne pl.: Hesztia Artemisz, Cordélia, Rosmerta, Rodonit, Luna, Orion, Rozella, Red Topaz, Sirius, Allegro.) Az esetleges „Re” fajkör felvétele esetén, mivel az feldolgozóhoz kötődik, kötelező vállalásként előírható a termőre fordulástól számított 10 évig bio ültetvényként való működtetés is.

Tekintettel arra, hogy egyre nagyobb kereslet van az úgynevezett pálinkafáknak, javasoljuk a bogyós gyümölcsfajokat kiegészíteni a zempléni **kökénnyel**, melynek tőszám sűrűsége 670-1000 db/ha között kell legyen. (A kökény termesztési lehetőségei: <https://www.biokontroll.hu/a-kokeny-termesztési-lehetosegei/>)

A jövőre vonatkozó, új pályázati felhívásokra vonatkozó javaslatok

Az ökológiai ültetvények területének növelése érdekében megfontolásra javasoljuk az **önálló támogatási jogcím** (ökológiai ültetvények telepítési és felújítási pályázata) kialakítását 2-3 Mrd forint keretösszeggel, amellyel kb. 1000-1500 ha telepítése válhatna lehetővé. Tekintettel arra, hogy az ökológiai gazdálkodásban speciális feltételeknek kell megfelelni, ezért a szükséges kötelező előírások, feltételek is egyediek, amely feltételrendszerek beépítése a jelenlegi felhívásba, illetve a konvencionális gazdálkodóknak szóló felhívásba nehézkes és problémás.

Az ökológiai ültetvény faji és genetikai változatosságot jelent, ezért nem az egy hektárra ültetett azonos fajú, vagy fajtájú növénynek van döntő jelentősége. A vegyes gyümölcsösök rendszere (több faj telepítése ültetvényen belül) jobban szolgálja a biodiverzitást. Az ökológiai ültetvények esetében a termesztési-betakarítási, értékesítési szempontok alapján megtervezett növénytársításoknak van nagyobb jelentősége. Az ültetvény létrehozása sok évre meghatározza egy terület életközösségét, ezért az ökoültetvényeket inkább ökológiai fókusz területként célszerű kezelni, ahol szempont a megporzó rovarok igényeinek figyelembevétele, a táplálkozási láncok kialakulásának lehetősége, a rovarok mellett a madarak és gerincesek életfeltételeinek megtartás. Kiemelt figyelmet kell fordítani az ültetvényen belüli fajta specifikus térállás szerinti ültetése, pl. a húsvéti rozmaring alma csak ritka térállásban fog eredményesen teremni, réspiacokban (nosztalgia fajták) ezek jól értékesíthető terméket adnak. A tájegységekhez igazodó fajták és alanyok is meghatározó jelentőséggel bírnak.

A bio ültetvények esetében nem minden termő talajon szükséges a kiegészítő **öntözés**, illetve az alanyhasználat nem indokolja, illetve tiltott az öntöző műtrágya használata, ezért nem csak a sekélygyökerű ültetvényekre kialakított csepegtető és mikroszórófejes öntözést, hanem a víztakarékos öntöződobra szerelt konzolos, illetve öntözőkocsis öntözést is engedélyezni lehetne. A nem víztakarékosnak minősített öntözési módok estében évi maximum 3 fordulóban, maximum 15 mm/ha víz kijuttatásának engedélyezése korlátozások tehetőek. Tehát az öntözésre vonatkozó előírások nem lehetnek döntő fontosságúak a támogatás szempontjából, mert az okszerű alany és fajta választással jól kompenzálható a terület vízigénye. Ha mégis szükséges az öntözés akkor ezt mobil rendszerrel is meg lehet oldani.

Az ökoültetvények **fenntartási kötelezettsége** hosszabb időtávban is meghatározható és az **öregedő ültetvények megújítására ismétlődő pályázati kiírást** látnának szívesen a gazdák. A **telepítési támogatást** pedig egy **egyszerű normatív formában** lenne célszerű folyósítani. Megjegyezzük, hogy a nagyméretű, stressztűrő fák jobban ellenállnak a szélsőséges időjárásnak és a kártevőknek egyaránt. Ennek következtében a **támrendszer megkövetelése** MM106-os, MM111-es alanyokon fölösleges, csak beruházási költség növekedést okoz. Ezen fajok esetében a jégkár jelentősége is kisebb.

Kérjük, hogy az új pályázati kiírásban az ökológiai gazdálkodók **legalább 10 többletpontot** szerezhessenek, illetve **speciálisan a számukra kialakított támogatási feltételekkel elérhető támogatási összeg magasabb** legyen. Megfontolásra javasoljuk, hogy a többletpontszerzési lehetőségen belül több pontot kaphassanak a régebb óta ökológiai gazdálkodást folytatók azoknál, akik a támogatási kérelem benyújtásakor kezdik e tevékenységüket.

Kérjük javaslataink szíves elfogadását.

Budapest, 2021. június 14.

dr. Roszík Péter
általános alelnök

Czeller Gábor
elnök